

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Ivonou Šubrtovou ve věci

žalobců: a) A. D.
 b) A. D.
 zastoupeni Mgr. Anetou Bendovou, advokátkou
 se sídlem U Soudu 388, 503 03 Hradec Králové

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
 se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 12. 2020, č. j. OAM-434/ZA-ZA11-ZA21-R2-2019, ve věci mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Shora označeným rozhodnutím žalovaného nebyla žalobcům udělena mezinárodní ochrana dle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů („zákon o azylu“).

II. Obsah žaloby

2. Uvedené rozhodnutí napadla žalobkyně a) jménem svým a jménem tehdy nezletilého syna [žalobce b)] v celém rozsahu včas podanou žalobou, v níž namítala, že byli v předcházejícím řízení o udělení mezinárodní ochrany zkráceni na svých právech. Žalovaný dle jejího názoru porušil ustanovení § 2 odst. 1, § 3, § 50 odst. 2, 3, a 4, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a dále porušil ustanovení § 12, § 14, § 14a a § 23c zákona o azylu.
3. Žalobkyně a) [dále jen „žalobkyně“] nesouhlasí se závěrem žalovaného, že ji v zemi původu nehrozí pronásledování, resp. vážná újma podle § 12 a § 14a zákona o azylu. Má za to, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, čímž zatížil napadené rozhodnutí nepřezkoumatelností a nezákonností. Z nesprávně zjištěného stavu věci vyvodil nesprávné závěry o neexistenci azylově relevantního nebezpečí v zemi jejího původu a odchýlil se od ustálené judikatury správních soudů týkající se přiměřené pravděpodobnosti pronásledování a vážného nebezpečí vzniku vážné újmy.
4. Uvedla, že o mezinárodní ochranu žádala ze zdravotních důvodů na straně syna [žalobce b), dále také jen „syn“], který je psychicky nemocný, v minulosti se pokusil o sebevraždu, měsíc a půl byl hospitalizovaný na psychiatrii ve Spolkové republice Německo (dále jen „Německo“). Původ jeho potíží je v Arménii, odkud má negativní zážitky. Odkázala na svá vyjádření učiněná v předchozích řízeních o mezinárodní ochranu v České republice (žádala zde v letech 2017 a 2018, ale kvůli nedostatku zdravotní péče v případě syna pokaždé v průběhu řízení odjela do Německa; její žádosti nebyly meritorně projednány). Arménii opustila ve snaze zabránit únosu syna. Uvedla, že dne 21. 9. 2016 se dvě neznámé osoby pokusily unést jejího syna, rovněž sama byla přepadena neznámými osobami. Domnívá se, že synovi měla být udělena mezinárodní ochrana. Poukázala na názor zdejšího soudu, vyjádřený v jeho zrušujícím rozsudku ze dne 21. 8. 2020, č. j. 31 Az 21/2019, kterým bylo původní rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany v jejich věci zrušeno, a vráceno žalovanému k dalšímu řízení. Má za to, že žalovaný nerespektoval závazný právní názor soudu, čímž porušil § 78 odst. 5 s. ř. s, neboť se žalobkyní neprovedl další pohovor, v němž by napravil nedostatky ve zjištění skutkového stavu. Zařazení materiálů z předchozích správních řízení do současného správního spisu nepovažuje za dostatečný krok, v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí postrádá detailní skutková zjištění týkající se pokusu o únos jejího syna.
5. Napadené rozhodnutí dle žalobkyně budí dojmem, že žalovaný vytrhává z obsahu pohovorů a z kontextu jen určité pasáže, kterými chce své závěry podpořit. Namítá, že žalovaný svá zjištění po více než roce nikterak neaktualizoval. Má za to, že pokus o únos jejího nezletilého syna, který vyústil v jeho současné psychické problémy spojené se suicidálním chováním, a napadení její osoby, zcela jistě dosahují intenzity mučení. Odkázala na judikaturu Nejvyššího správního soudu, vztahující se k situacím, kdy není možné či účelné trvat na předchozím pokusu žadatele usilovat o ochranu v zemi původu (např. usnesení jmenovaného soudu sp. zn. 6 Azs 71/2009-51, nebo rozsudek sp. zn. 4 Azs 146/2006, a další jeho rozhodnutí týkající se hodnocení dostupnosti vnitřní ochrany). Rovněž závěry žalovaného o možnosti vnitřního přesídlení má za nesprávné a nepřezkoumatelné. Namítá, že došlo k objektivní změně situace v zemi původu, která prohrála válku s Ázerbájdžánem a zažívá velké vnitropolitické otřesy. K závěru o neudělení humanitárního azylu (§ 14) ani doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu z důvodu synova zdravotního stavu dospěl žalovaný dle žalobkyně na

základě nesprávného a nepřezkoumatelného posouzení. Zjištění žalovaného k dostupnosti zdravotní péče pro syna v zemi původu má za nedostatečná, žalovaný nereflektoval obsah doložených lékařských zpráv. Žalobkyně poukázala na korupci rozšířenou v arménském zdravotnictví. Má za to, že jí a zejména synovi nezbytně potřebná zdravotní péče nebude dostupná. Předpokládané zhoršení zdravotního stavu by pak dle jejího názoru dosáhlo takové intenzity, že by zejména synovi způsobilo značné utrpení srovnatelné s mučením dle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a významně by zkrátilo synův život, což by žalobkyni způsobilo v důsledku ztráty nejbližší osoby utrpení srovnatelné s mučením a došlo by tak k významnému zásahu do soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy. S odkazem na judikaturu ESLP žalovanému vytýká, že neodůvodnil přiměřenost svého závěru vzhledem k nejlepšímu zájmu nezletilého dítěte dle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, a porušil tak čl. 8 Úmluvy. Uvedla, že nejlepším zájmem syna je být ve stabilním prostředí, kde mu nehrozí žádné nebezpečí a má zajištěnu odpovídající lékařskou péči. Zhoršení synova zdravotního stavu v důsledku návratu do vlasti by dle žalobkyně dosáhlo standardu mučení či jiného nelidského a ponižujícího zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Domnívá se, že vycestování její a jejího syna by bylo v rozporu i se závazky ČR, čímž je dán důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

6. Navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný ve svém vyjádření setrval na správnosti žalobou napadeného rozhodnutí a vyjádřil nesouhlas s obsahem žalobních námitek, neboť nedokládají žalobkyní namítaná porušení zákonných ustanovení.
8. Uvedl, že napadené rozhodnutí vychází z rozsudku zdejšího krajského soudu ze dne 21. 8. 2020 č. j. 31 Az 21/2019-38. Z jeho bodu 26 vyplývá, že soud ve správním spisu postrádal detailní skutková zjištění ohledně tvrzeného únosu, vyličení zdravotních potíží a hospitalizace syna žalobkyně nebo jejích psychických obtíží. Za tím účelem uvedl, že pokud byly tyto skutečnosti dostatečně zjištěny již v předchozích azylových řízeních, měly být protokoly o pohovoru založeny v dotčeném správním spisu. Pouze za předpokladu, že by tomu tak nebylo, měla být problematika únosu syna dostatečně rozvedena během pohovoru, konaného dne 30. 7. 2019 a žalobkyni měl být dán prostor k podrobnému představení azylového příběhu. Žalovaný reagoval na výtky soudu zařazením příslušných podkladů z předchozích dvou správních řízení o žádostech žalobkyně o mezinárodní ochranu do současného správního spisu, které skýtají spolehlivou oporu pro závěry o absenci důvodů k udělení mezinárodní ochrany žalobcům v podobě azylu. Neměl proto důvod opakovaně se žalobkyní realizovat pohovor ke zjišťování skutečností již v minulosti řádně zjištěných.
9. Námitka založená na tvrzení o objektivní změně situace v zemi původu, která prohrála válku s Ázerbájdžánem a zažívá velké vnitropolitické otřesy, není dle žalovaného způsobila zpochybnit jeho závěry. Žalovaný uvedl, že do spisu zařadil jako podklad také Informaci OAMP, Arménie, Ázerbájdžán: Náhorní Karabach: přehled situace ze dne 24. 11. 2020. Zopakoval, že z uvedené zprávy vyplývá, že dne 9. 11. 2020 byla arménským premiérem N. Pašinjanem podepsána za účasti prezidentů Ruské federace a Ázerbájdžánu dohoda o ukončení bojů o Náhorní Karabach, která začala platit 10. 11. 2020. Bližší

informace žalovaný uvedl na str. 11 napadeného rozhodnutí, na závěru v něm vysloveném trvá. Žalovaný namítl, že žalobní argumentace je zcela obecná, bez vazeb ke skutečnostem z hlediska mezinárodní ochrany podstatným. V zemi původu žalobců (kteří žili v Jerevanu) neprobíhá takový ozbrojený konflikt, jehož důsledky by bylo možno pokládat ve vztahu k nim za vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí zabýval i důvodností žádosti z hlediska možnosti udělení humanitárního azylu. S respektem k nejlepšímu zájmu dítěte odkázal na konstatování samotné žalobkyně, dokládající její snahu o návrat do Německa, a rezignaci na kontaktování syna se zdejšími specialisty za účelem konzultování dalšího postupu. Upozornil, že nebyl a není povinen respektovat přání žalobkyně léčit syna na území jiného státu EU dle její volby a podříditi tomuto jejímu přání výsledek správního řízení o žádosti o mezinárodní ochranu, kterou podala v České republice (dále jen „ČR“). Námitku žalobkyně, že léčba, které by se synovi dostalo v Arménii, nebude srovnatelná s německou, odmítl ve světle dále citované judikatury za nepřipadnou (odkázal např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2019, č. j. 6 Azs 130/2019 - 41, v němž je uvedeno: *„Existuje-li v zemi původu žadatele dostupná, byť nákladná zdravotní péče, není důvod pro udělení mezinárodní ochrany (srov. výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 34/2009 - 89). Samotná skutečnost, že v České republice je zdravotní péče poskytována na vyšší úrovni, není důvodem pro udělení azylu či doplňkové ochrany (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. května 2016 č. j. 5 Azs 32/2016 - 29). [11] Krajský soud zohlednil i konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž ekonomické důvody – tedy obtíže s hledáním zaměstnání či jiného zdroje obživy – nejsou důvodem pro udělení mezinárodní ochrany (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. srpna 2003 č. j. 5 Azs 3/2003 - 54 a ze dne 28. listopadu 2003 č. j. 4 Azs 24/2003 - 68, usnesení ze dne 2. května 2012 č. j. 1 Azs 3/2012 - 55, ze dne 16. května 2017 č. j. 2 Azs 58/2017 - 29 a ze dne 4. července 2019 č. j. 6 Azs 91/2019 - 26). Mezi ekonomické důvody přitom patří i potíže s financováním léčby (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. března 2018 č. j. 9 Azs 379/2017 - 35).“* Dle žalovaného nelze popřít, že syn žalobkyně prokazatelně má možnost léčit se i v Arménii, jak žalovaný uvedl v odůvodnění napadeného rozhodnutí na str. 8, kde odkázal na shromážděné podkladové informace o zemi, které jsou součástí správního spisu a o něž své závěry opřel. V souvislosti s neudělením humanitárního azylu žalovaný poukázal na samotná sdělení žalobkyně z téhož dne o tom, že její syn chodí na střední školu a v ČR pod dohledem psychiatrů není. Je toho názoru, že žalobkyni poskytl dostatečný prostor ke sdělení a doložení informací podstatných z hlediska posouzení existence důvodů k udělení humanitárního azylu jí či synovi. V rozhodnutí pak odůvodnil, že z jejích vyjádření, učiněných v průběhu správního řízení nevyplynulo, že by její zdravotní stav nebo stav jejího nezletilého syna v současné době vyžadoval jakoukoliv specializovanou péči, jež by v Arménii nebyla dostupná. Na základě ve spisu zařazené lékařské dokumentace a z výpovědi žalobkyně dospěl k závěru, že syn žalobkyně se nenachází v akutním ohrožení života či ohrožení základních životních funkcí a může bez potíží pokračovat v léčbě svých onemocnění ve své vlasti. Na řádně odůvodněných závěrech uvedených v žalobou napadeném rozhodnutí proto trvá, neboť nebyly žalobkyní zpochybněny.

10. Žalovaný poukázal na to, že opakované žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu v Německu a následně v ČR, vykazují mnohem více znaky jednání, označitelného jako „forum shopping“, resp. „asylum shopping“, jemuž se evropské státy snaží naopak bránit aplikací příslušných ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 604/2013

(nařízení Dublin III). Opakované nerespektování již jednou konstatované příslušnosti ČR k věcnému posouzení žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu lze sotva přesvědčivě zdůvodnit vysvětlením, že o existenci uvedeného nařízení nevěděla.

11. Žalovaný je toho názoru, že v případě žalobců nebylo shledáno, že by pro případ návratu mohli být vystaveni skutečnému nebezpečí vážné újmy ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Má za to, že se dostatečně zabýval tvrzenými obavami žalobkyně z jednání soukromých osob. Zopakoval, že informace z předchozích řízení, zařazené ve správním spisu, jednoznačně dokládají, že žalobkyně se ani nepokusila obrátit se na policii a řešit tvrzené potíže v zemi původu, byť tuto možnost měla, jak vyplývá z informace OAMP Arménie: Policie, zákonná ustanovení, ochranné mechanismy, korupce, reformy ze dne 8. 7. 2019, včetně možnosti podat stížnost u nadřízeného orgánu či se posléze obrátit na soud. Poukázal i na orgány dohlížející na práci policie - Prokuraturu a Speciální vyšetřovací službu. Žalobkyně bez přijatelného vysvětlení na případnou ochranu zcela rezignovala. Svou situaci dočasně vyřešila přestěhováním se do města Sevan.
12. Žalovaný dále uvedl, že v souvislosti s ustanovením § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu se zabýval rovněž dostupností možnosti využití lékařské péče žalobcem b) pro případ jeho návratu do vlasti. S odkazem na podkladové informace důvodně konstatoval, že neměl důvod označit situaci nezletilého (jeho zdravotní stav) v případě návratu do vlasti za vystavení jeho osoby mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení. Připomněl, že navzdory žalobním tvrzením o rizicích spjatých s návratem do Arménie není dle sdělení žalobkyně její syn v ČR pod dohledem psychiatrů, překonává jazykovou bariéru prostřednictvím angličtiny a ruštiny a chodí na střední školu, v ČR žádného lékaře nenavštěvuje a pod dohledem žalobkyně je v běžném životě soběstačný. Dále uvedl, že do spisu zařazené materiály z předchozích dvou správních řízení o mezinárodní ochraně neskýtají oporu v tvrzení žalobkyně ze dne 30. 7. 2019, že by se již v jejich rámci zmiňovala o synových zdravotních problémech. V souvislosti s námitkami, jimiž se žalobkyně dovolává čl. 8 Úmluvy a nejlepších zájmů nezletilého dítěte, žalovaný odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudek ze dne 23. května 2018, č. j. 6 Azs 67/2018 – 29, v němž uvedl: *„Nejvyšší správní soud v tomto směru předesílá, že z článku 3 Úmluvy o právech dítěte nelze v žádném případě dovodit, že by měly smluvní státy povinnost udělit mezinárodní ochranu každému dítěti, které o ni požádá.“* V usnesení ze dne 22. 3. 2019, č. j. 8 Azs 255/2018 – 73 Nejvyšší správní soud uvedl: *„O povinnosti státu respektovat volbu země společného pobytu osob lze uvažovat v naprosto výjimečných případech, například tehdy, má-li cizinec manželku, která je českou občankou, s níž se mu na území České republiky narodila dcera, přičemž zdravotní stav manželky je závažný a neumožňuje jí starat se o dítě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2015, čj. 3 Azs 256/2014-27, či usnesení ze dne 14. 7. 2016, čj. 2 Azs 138/2016-30). V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, čj. 5 Azs 46/2008-71, na nějž stěžovatel odkazuje, soud jednoznačně vyjádřil, že k zásahu do rodinného a soukromého života obvykle dochází až v případě správního vyhoštění, s nímž je spojena i doba znemožňující cizinci vstup na území České republiky. Právě dlouhodobý zákaz pobytu totiž může v některých konkrétních případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života. Naopak neudělení některé z forem mezinárodní ochrany většinou neznamena, že by cizinec nemohl na území České republiky po delší dobu pobývat, a má tudíž možnost příslušné povolení k pobytu opět získat a do České republiky se prakticky obratem vrátit. Neudělení mezinárodní ochrany proto neznamena natolik intenzivní zásah do rodinného a soukromého*

života, aby bylo možné uvažovat o rozporu s čl. 8 Úmluvy. Pouze v případech výjimečných lze tak shledat, že i samotné vycestování cizince z území ČR by bylo nepřiměřeným zásahem do rodinných i osobních vazeb vytvořených v mezidobí.“

13. Žalovaný upozornil na to, že žalobkyně tvrdí, že nejlepším zájmem jejího syna je být ve stabilním prostředí, kde mu nehrozí žádné nebezpečí a má zajištěnu odpovídající lékařskou péči, přesto lékařskou péči na zdejším území nečerpá a navzdory tomuto tvrzení žalobkyně v minulosti svého syna po odjezdu z vlasti sama vystavovala opakovaným změnám prostředí, když z ČR odjížděla do Německa. Z obsahu spisu dle jeho názoru nevyplývají žádné skutečnosti skýtající oporu pro zpochybnění závěru vysloveného žalovaným, že v posuzovaném případě důvody k udělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu absentují.
14. Ze všech uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou v plném rozsahu zamítl.

IV. Replika

15. Žalobkyně setrvala na svých žalobních námitkách. K argumentaci žalovaného, že její syn se se svými psychickými potížemi v ČR neléčí, a že v Arménii je dostupná psychiatrická péče, namítla, že několikrát uvedla, že právě návrat do Arménie by u jejího syna vyvolal výrazné zhoršení jeho zdravotního stavu, a to kvůli traumatům, která tam prožil. Vystavit ho takovému zhoršení by dle jejího názoru bylo v rozporu s § 14 a § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. V ostatním odkázala na podanou žalobu.

V. Jednání soudu

16. Krajský soud věc projednal při jednání za přítomnosti tlumočníka jazyka arménského. Žalovaný se z jednání omluvil. Zástupkyně žalobců podrobně shrnula žalobní body a doplnila k aktuální situaci žalobců, že oba v ČR pracují, což doložila pracovními smlouvami. Nadále však platí, že žalobce b) se s nikým cizím nebaví, po návratu z práce se baví pouze se svou matkou a svým bratrem. Od ostatních se izoluje, což souvisí s jeho psychickými obtížemi. Žalobce se s uvedenými obtížemi v ČR neléčí z důvodu jeho jazykové bariéry a na doporučení jeho lékaře v Německu, kterého tam navštěvoval.
17. K samotnému chování žalobců, tj. že několikrát opustili ČR a vraceli se do Německa, žalobkyně vysvětlila, že pokaždé, když zde dostali zamítavé rozhodnutí, spojili se s jejich právním zástupcem v Německu, který jim sdělil, že neměli být vraceni do ČR, ale že jejich azylová žádost měla být posouzena v Německu. Dalším důvodem opakovaných návratů do Německa byla skutečnost, že žalobce b) byl v Německu pod dohledem odborných lékařů dva měsíce hospitalizovaný a bral předepsané léky. Má za to, že péče lékařů v Německu měla na syna pozitivní vliv, pozoruje, že se jeho zdravotní stav zlepšil, a díky tomu je také schopen pracovat. Nadále se však izoluje od ostatních lidí. Nyní stále trpí nespavostí, užívá léky na spaní, které má ještě z Německa (uvedla jejich název). Neužívá je pravidelně, ale pouze, když cítí úzkost. Žádné jiné léky pravidelně nebere. Jejich návrat do Arménie si nedokáže představit. Syn je ve věku, kdy může být povolán do armády, což může mít negativní dopad na jeho zdraví a život.
18. Zástupkyně žalobců v závěrečném návrhu uvedla, že žalovaný se v napadeném rozhodnutí ve světle závazného právního názoru zdejšího soudu omezil pouze na doložení přepisu pohovorů s žalobkyní již dříve konaných, avšak nevyvodil z toho

vyplývající detailní skutková zjištění o únosu žalobce b) v zemi původu. V návaznosti na to nadále nezaměřil dokazování na faktickou možnost žalobců obrátit se na příslušné orgány v zemi původu pro zajištění jejich ochrany před únosem, či jiným pronásledováním ze strany soukromých osob. Na základě doplněné zprávy o stavu v zemi ze dne 24. 11. 2020 žalovaný pouze obecně konstatoval, že v Arménii jsou dány možnosti občanům v rámci správního práva dožadovat se ochrany, v této zprávě však nejsou obsaženy informace o účinnosti aplikace takovýchto záruk zákonnosti. Tyto jsou pouze v rovině formální. Dále žalobci poukazují na to, že správní orgán v napadeném rozhodnutí (na straně 9) uvedl, že žalobkyně předložila lékařské zprávy o stavu syna, ale nevyvodil z nich žádný závěr o zdravotním stavu žalobce b), pouze konstatoval, že je přijal jako materiál dokládající jeho zdravotní stav a způsoby léčby. Z tvrzení žalobkyně i při dnešním jednání přitom vyplývá, že žalobce b) má přetrvávající psychické obtíže, které dle jejího popisu odpovídají i ve vztahu k době, po jakou jimi trpí, posttraumatické poruše. Tomu odpovídá i to, že se v minulosti pokusil o sebevraždu. Pokud by žalovaný vyhodnotil předložené lékařské zprávy, musel by se i s tímto faktem uvedeným v lékařských zprávách zabývat, což neučinil. U osob s psychickým postižením je obecně lékařská péče v Arménii formálně dostupná, fakticky však nikoliv. Za této situace by návrat do vlasti, v níž je situace nestabilní i ve vztahu k sousedním státům a navazující realizované vojenské povinnosti mužů, byl pro žalobce b) fakticky nemožný, neboť hrozí vážné ohrožení jeho zdraví v důsledku stresových situací i nuceného kontaktu s množstvím cizích lidí. Ze všech uvedených důvodů setrvala na žalobním petitu.

VI. Skutkové a právní závěry krajského soudu

19. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních námitek v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen "s. ř. s."). Po projednání věci dospěl soud k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům, přičemž žalobu důvodnou neshledal.

A. Skutkový stav věci

20. Z obsahu předloženého správního spisu vyplývá, že dne 7. 5. 2019 podala žalobkyně jménem svým a svého tehdy nezletilého syna v pořadí již třetí žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Dne 13. 5. 2019 poskytla údaje ke své žádosti a byl s ní proveden pohovor. Uvedla, že má arménskou národnost, vyznává arménskou apoštolskou církev. Není a nikdy nebyla politicky angažovaná. Z Arménie odletěla dne 26. 11. 2016 přes Varšavu do Prahy. Ještě též den odjela autem do Hamburku, kde požádala dne 27. 11. 2016 o azyl. V červnu 2017 byla v rámci dublínského řízení transferována do ČR. V září 2017 se opět vydala do Německa, aby tam požádala o azyl. Dne 12. 7. 2018 byla zpět transferována do ČR, odkud po nějaké době znovu odjela do Německa. Tam pobývala až do posledního transferu uskutečněného dne 7. 5. 2019. O mezinárodní ochranu žalobkyně žádala v letech 2017 a 2018 v ČR a v letech 2016, 2017, 2018 v Německu. Uvedené platí i pro jejího syna. Uvedla, že je zdravá a s ničím se neléčí. Její nezletilý syn má psychické problémy, se kterými se léčil v Německu, měsíc a půl tam strávil v nemocnici. O mezinárodní ochranu žádá ze zdravotních důvodů syna. Chtěli by opět odjet do Německa.

21. Pro přehlednost krajský soud na tomto místě uvádí, že první žádost o mezinárodní ochranu v ČR žalobkyně podala dne 26. 6. 2017. Rozhodnutím žalovaného ze dne 31. 8. 2017 bylo řízení zastaveno dle § 25 písm. j) zákona o azylu z důvodu (tj., že nelze zjistit

místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany a na základě dosud zjištěného stavu věci nelze rozhodnout). Druhou žádost žalobkyně podala dne 12. 7. 2018. Rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 8. 2018 bylo řízení opět zastaveno dle § 25 písm. j) zákona o azylu.

22. V rámci třetí žádosti o mezinárodní ochranu byl dne 30. 7. 2019 s žalobkyní proveden pohovor, v jehož průběhu nesouhlasila s provedením pohovoru s jejím tehdy nezletilým synem z důvodu jeho psychických problémů. Kvůli obtížím syna svévolně opustili Pobytové středisko Zastávka (dne 25. 7. 2018) a ČR, kde synovi nebyla zajištěna odpovídající péče. Po násilném návratu z Německa do ČR se stav syna zhoršil. Po opětovném příjezdu do Německa byl natolik vystresovaný, že se pokusil o sebevraždu, měsíc a půl byl hospitalizován. V Německu se léčil, dosud užívá léky, potřebuje dlouhodobou terapii. K dotazu správního orgánu, proč psychické problémy syna nezmínila již v řízení o předchozí žádosti v roce 2018, žalobkyně uvedla, že obtíže syna zmínila. Po upozornění správního orgánu, že v předchozím řízení za jediný důvod své žádosti uvedla uzavření sňatku s přítelem žijícím v Německu, žalobkyně uvedla, že je zde již potřetí a vždy byly hlavním důvodem děti (*poznámka soudu*: spolu s žalobkyní je v ČR žadatelem o mezinárodní ochranu i její starší syn, narozený v roce 2001). Připustila, že sňatek plánovala, ale i v případě druhé žádosti byl hlavním důvodem zdravotní stav jejího mladšího syna (žalobce b).
23. Z výpovědi žalobkyně dále vyplynulo, že během pobytu v Zastávce kromě povinných vyšetření odborného psychiatra se synem nenavštívila, protože se řídila radou německého psychiatra, aby komunikace mezi dítětem a lékařem probíhala mezi čtyřma očima, bez přítomnosti tlumočníka. Dále uvedla, že když do ČR přijeli poprvé, syn se v Praze cítil špatně a v červnu 2017 byl hospitalizován. Mluvila o tom při pohovoru konaném dne 30. 6. 2017. Uvedla, že hlavním důvodem opuštění vlasti byla snaha zabránit únosu jejího syna. V důsledku pokusů o jeho únos se syn lekl a byl vystrašený. Tím začaly jeho psychické potíže, které se pak v Německu projevíly. Doklady pro vycestování ze země zařídil žalobkyni bratr, další osoba pak měla za úkol rodinu dovézt do Německa. Ohledně potíží s únosem syna žalobkyně sdělila, že od posledního řízení v roce 2018 nedošlo k žádné změně. S mužem, s nímž plánovala sňatek, se rozešla.
24. V případě návratu do vlasti se žalobkyně obává toho, že by se syn mohl znovu pokusit o sebevraždu, neboť jeho potíže pramení z pobytu v Arménii. Všeho se bojí, tmy, dlouhé cesty, neznámých lidí či komunikace s cizími osobami. Pod jejím dohledem je v běžném životě soběstačný. Uvedla, že syn má schizofrenii, jaký druh nebo stadium, neví. V ČR žádného lékaře nenavštěvuje, užívá léky z Německa, bez kterých neusne. Dle jejího názoru by léčba syna nebyla v Arménii možná vůbec, nebo alespoň ne na takové úrovni jako v Německu. Žalobkyně doložila kopie lékařských zpráv syna v českém a německém jazyce. Potvrdila, že ve vlasti neměla žádné problémy se státními orgány, soudy nebo policií.
25. Rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 9. 2019 nebyla žalobcům udělena mezinárodní ochrana dle §§ 12 až 14b zákona o azylu. Zdejší krajský soud k žalobě žalobkyně svým rozsudkem ze dne 21. 8. 2020, č. j. 31 Az 21/2019 uvedené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení se závazným právním názorem (viz výše).
26. Dle pokynů soudu žalovaný doplnil správní spis o protokoly z předchozích dvou žádostí žalobkyně o mezinárodní ochranu. Z pohovoru ze dne 30. 6. 2017 (v rámci první žádosti)

vyplývá, že žalobkyně za důvod žádosti o mezinárodní ochranu uvedla pronásledování ze strany soukromých osob, spojené s finančními problémy (dluhy) jejího tehdejšího partnera, s nímž se rozešla v roce 2006 a obavu o bezpečí syna. Uvedla, že dne 21. 9. 2016 došlo k pokusu o únos jejího mladšího syna (žalobce b) ze strany dvou neznámých osob a k napadení žalobkyně. K pokusu o únos mělo dle vyprávění jejího syna dojít tak, že blízko něho zastavilo auto, z něhož vyšli dva muži a chtěli ho chytit. Synovi se ale podařilo utéct. K jejímu napadení došlo téhož dne kolem půlnoci v jejím bytě neznámými muži. Ptali se na jejího bývalého partnera, prý někomu dlužil velkou částku peněz. Odpověděla jim, že s ním není v kontaktu, vyhrožovali jí nožem. Byla vyděšená a pak ztratila vědomí. Našel ji bratr. Na policii to neohlásila, protože jí to bratr rozmluvil. Po tomto incidentu se s dětmi přestěhovala na chatu do města Sevan, kde se skrývala dva měsíce do odjezdu z vlasti. Od září 2016 ji ani rodinu nikdo nekontaktoval. Dále uvedla, že ona i obě děti jsou zdravé, s ničím se neléčí, jen mladší syn občas mívá bolesti hlavy. Rozhodnutím žalovaného ze dne 31. 8. 2017 bylo řízení zastaveno dle § 25 písm. j) zákona o azylu. V druhé žádosti o mezinárodní ochranu a v rámci pohovoru konaného dne 19. 7. 2018 žalobkyně potvrdila dobrý zdravotní stav svůj i dětí, s ničím se neléčí, neberou léky. Uvedla, že je ve stresu. K důvodům žádosti o mezinárodní ochranu uvedla: „*Nemám jiné východisko než požádat o azyl, než se vyřeší uzavření mého sňatku v Německu (přítel je státní příslušník Ruské federace, má v Německu trvalý pobyt). Jiné důvody nemám. Děti mají stejné důvody jako já.*“ K žádosti správního orgánu, aby zrekapitulovala důvody podání své první žádosti v ČR, uvedla, že přijela do Evropy a chtěla požádat o azyl v Německu, kde měla kamarády, ale měla české vízum, nevěděla o dublinském nařízení. Zopakovala, že v roce 2016 došlo k pokusu o únos jejího syna, důvodem byly dluhy jejího bývalého partnera. Na policii se neobracela, protože jí bratr řekl, že to nemá smysl, doporučil ji, aby utekla. Dne 25. 7. 2018 žalobkyně s dětmi svévolně opustila pobytové středisko. Rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 8. 2018 bylo řízení opět zastaveno dle § 25 písm. j) zákona o azylu.

27. Součástí správního spisu jsou dále informace shromážděné žalovaným ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Arménii. Při novém posouzení žádosti žalobců žalovaný konkrétně vycházel z informace OAMP Arménie: Policie, zákonná ustanovení, ochranné mechanismy, korupce, reformy ze dne 8. 7. 2019; Informace mezinárodní organizace pro migraci (IOM) - Údaje o zemi: Arménie 2019 ze dne 31. 7. 2020; Informace OAMP – Arménie – bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 26. 5. 2020; Informace BDA, získané prostřednictvím MedCOI – Přehled informací o zemi, dostupnost zdravotní péče: Arménie ze dne 10. 4. 2018; Informace OAMP, Arménie, Ázerbájdžán: Náhorní Karabach: přehled situace ze dne 24. 11. 2020 a ze spisových materiálů k dvěma předchozím žádostem.
28. S podklady pro rozhodnutí ve věci byla žalobkyně seznámena ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu dne 2. 12. 2020. Uvedla, že konflikt v Náhorním Karabachu se jí přímo týká. Jejího syna dvakrát hledali. Arménie je ve válečném stavu, když tam syn není, je dezertér a může být odsouzen na tři až pět let. Nenavrhla žádné doplnění podkladů pro rozhodnutí. Dále uvedla, že syn má psychické problémy, dva měsíce byl hospitalizován v Německu, užíval léky, podklady doplnila do spisu. Léky z Německa má zde k dispozici. Na území ČR není pod dohledem psychiatrů. Lékaři z Německa jí doporučili, aby syn komunikoval s odborníky sám a ne prostřednictvím někoho jiného. V ČR se synem psychiatra nenavštívila kvůli jazykové bariéře, syn neumí česky. Dále uvedla, že syn v ČR navštěvuje střední školu, komunikuje anglicky a rusky.

B. Právní závěry

29. Krajský soud předně uvádí, že smyslem soudního přezkumu není podrobně opakovat již jednou vyřčené, a proto soud může v případech shody mezi názorem soudu a odůvodněním žalobou napadeného rozhodnutí na toto odůvodnění odkazovat (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005-130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS, nebo rozsudek stejného soudu ze dne 29. 5. 2013, č. j. 2 Afs 37/2012-47).
30. Jelikož žalobkyně namítala nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, musel se krajský soud z povahy věci zabývat nejprve touto námitkou, neboť v případě její důvodnosti by nemohl přezkoumat ani další žalobní námitky.
31. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu může být napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost (nelze seznat určitý a jednoznačný výrok, jde o výrok s obsahem rozporuplným, nevykonatelným apod.), anebo pro nedostatek důvodů (odůvodnění je v rozporu s výrokem, popř. uvádí jiné důvody než ty, v nichž má mít dle zákona oporu, odůvodnění postrádá rozhodný důvod pro výrok či neobsahuje žádné hodnocení provedených důkazů a závěr z nich učiněný), srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 - 245, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 - 64 (všechny zde citované rozsudky jsou dostupné na www.nssoud.cz).
32. Krajský soud v posuzovaném případě neshledal, že by napadené rozhodnutí trpělo vadami zakládajícími jeho nepřezkoumatelnost. Žalovaný vylíčil konkrétní skutkové okolnosti, o něž své rozhodnutí opřel, uvedl úvahy, kterými se řídil při posouzení předmětné věci a popsal závěry, ke kterým na základě těchto úvah dospěl. Skutečnost, že žalobkyně s jeho odůvodněním nesouhlasí, automaticky neznamená, že rozhodnutí je nepřezkoumatelné. O přezkoumatelnosti rozhodnutí naopak svědčí skutečnost, že žalobkyně s jeho závěry polemizuje.
33. Z ustanovení § 28 odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že mezinárodní ochranu lze udělit ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, 13 nebo 14, udělí azyl přednostně. Pokud správní orgán dospěje k závěru, že nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, v souladu se zákonem posoudí, zda-li cizinec nesplňuje důvody k udělení doplňkové ochrany.
34. Podle § 12 zákona o azylu v platném znění se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
35. Podle § 2 odst. 4 zákona o azylu se „*pronásledováním rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.*“ Původcem pronásledování nebo vážné újmy se podle ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu rozumí „*státní orgán, strana nebo organizace*

ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem (...) nebo soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát (...) nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.“ Podle ustanovení § 2 odst. 7 stejného zákona „pronásledováním nebo vážnou újmu není, pokud se obava cizince z pronásledování nebo vážné újmy vztahuje pouze na část území státu, jehož státní občanství má (...) a může-li cizinec bezpečně a oprávněně odcestovat do jiné části státu, do ní vstoupit a v ní se usadit, a pokud s přihlédnutím k situaci v této části státu a k jeho osobní situaci v této části státu a) nemá odůvodněný strach z pronásledování ani nejsou dány důvodné obavy, že by mu zde hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, nebo b) má přístup k účinné ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu.“

36. Po provedeném přezkumném řízení krajský soud ve shodě se žalovaným dospěl k závěru, že žalobci nebyli v zemi svého původu pronásledováni ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Žalobkyně výslovně uvedla, že nemá žádné politické přesvědčení, nebyla členkou žádné politické strany či zastánkyní určitých politických názorů. Uvedené platí i o synovi žalobkyně. Žalobci důvody svého odchodu z vlasti s touto problematikou nespojovali, aplikace ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu tak na ně nedopadá.
37. Krajský soud souhlasí i se závěrem žalovaného, že žalobkyní uváděné důvody žádosti o mezinárodní ochranu nelze hodnotit jako důvodné obavy z pronásledování z taxativně uvedených důvodů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.
38. Stěžejní žalobní námitka se týká nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci z důvodu, že se žalovaný neřídil závazným právním názorem zdejšího soudu v jeho zrušujícím rozsudku ze dne 21. 8. 2020, č. j. 31 Az 21/2019. Uvedenou námitku soud důvodnou neshledal.
39. Žalovaný dle závazného pokynu soudu doplnil správní spis o žádosti o mezinárodní ochranu a protokoly o pohovorech z předchozích dvou správních řízení žalobců. Z nich podstatné skutečnosti poté shrnul na straně 5 napadeného rozhodnutí. Krajský soud se s jejich obsahem podrobně seznámil a je nucen konstatovat, že samotná žalobkyně ohledně údajného pokusu o únos jejího syna a napadení své osoby dne 21. 9. 2016 neposkytla žádné konkrétní údaje a další relevantní souvislosti, z nichž by bylo možné uvažovat o naplnění podmínek azylově relevantního pronásledování dle výše citovaných ustanovení. Jednalo se o ojedinělou událost, která měla mít souvislost s dluhy jejího bývalého partnera, s nímž se rozešla v roce 2006, tedy více před 10 lety od předmětné události. Uvedeného jednání se v případě syna i jejího napadení dopustily neznámé osoby, o nichž žalobkyně nic neví, neví ani komu její manžel dlužil peníze. Žalobkyně se na doporučení svého bratra neobrátila s žádostí o pomoc na žádné státní orgány země svého původu, odjela na chatu do města Sevan, kde žádné potíže neměla a poté odcestovala z vlasti. Cílem její cesty bylo Německo. Krajský soud konstatuje, že nepochybil žalovaný, ale samotná žalobkyně, která správnímu orgánu neposkytla žádné detailnější, relevantní a konkrétní informace ohledně tvrzeného únosu jejího syna. Ostatně ohledně samotných potíží s únosem syna při pohovoru dne 30. 7. 2019 (v rámci její třetí žádosti) uvedla, že od posledního řízení v roce 2018 nedošlo k žádné změně. Sama se tak zbavila možnosti tyto potíže detailněji rozvést, ač k tomu byla žalovaným vyzývána. Za této situace nelze nyní žalovanému vytýkat, jak to žalobkyně činí v žalobě, že se okolnostmi únosu jejího syna blíže nezabýval.

40. Z výše citované definice vyplývá, že o azylově relevantní pronásledování ze strany soukromých osob se jedná tehdy, jestliže by byla jejich činnost státními orgány podporována nebo tolerována, a nebo by stát nebyl schopen nebo ochoten zajistit odpovídající ochranu. Obavami z pronásledování a výhrůžek ze strany soukromých osob a nemožností domoci se ochrany státu se opakovaně zabýval Nejvyšší správní soud ve své judikatuře, v níž uvedl, že soukromé osoby mohou být původci pronásledování pouze za předpokladu, že státní orgány nejsou ochotny nebo odmítají poskytnout pomoc proti takovému jednání, nebo v případě, že takové jednání podporují či úmyslně přehlížejí (viz např. rozsudek ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008-57, či ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016-31).
41. Krajský soud souhlasí s učiněným závěrem žalovaného, že žalobkyně v souvislosti s únosem syna a svým napadením neznámými soukromými osobami nevyužila žádnou z forem ochrany v zemi svého původu. K výslovnému dotazu žalovaného vypověděla, že na radu svého bratra se na policii či státní orgány s žádostí o pomoc neobrátila. Za takové situace nemůže s úspěchem tvrdit, že by jí policie žádnou ochranu neposkytla či odmítla poskytnout nebo že by tato byla neúčinná. Z informací opatřených žalovaným, konkrétně ze zprávy OAMP Arménie: Policie, zákonná ustanovení, ochranné mechanismy, korupce, reformy ze dne 8. 7. 2019 naopak vyplývá, na jaké kompetentní orgány je možné se v případě problémů obrátit. Nejvyšší správní soud se opakovaně vyjádřil k problematice pronásledování ze strany soukromé osoby, viz například rozsudky: ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48, či ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 – 51 a ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 – 49, v nichž se podává, že *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“* Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004, platí: *„Aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálné dostupné prostředky ochrany.“* V rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003 – 43 Nejvyšší správní soud uvedl: *„Neučinil-li stěžovatel žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že mu taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by mu sice byla poskytnuta, ale neúčinně“.*
42. Stejný závěr platí i o možnosti využití vnitřního přesídlení, jako ochrany před případným pronásledováním (viz zpráva Informace OAMP – Arménie – bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 26. 5. 2020). Z výpovědi žalobkyně vyplynulo, že se z Jerevanu přestěhovala do města Sevan, kde žádné potíže neměla. Mohla tedy i nadále využívat vnitřního přesídlení jako možnosti ochrany před neznámými osobami.
43. Žalobkyni nelze přisvědčit ani v tom, že by psychické potíže jejího syna, které dle jejího tvrzení mají souvislost s tím, co prožil v Arménii, byly hlavním důvodem jejich předchozích dvou žádostí o mezinárodní ochranu. Jak soud zrekapituloval výše, v případě (první) žádosti z roku 2017 žalobkyně sice za důvod jejího podání uvedla *„pronásledování ze strany soukromých osob, spojené s finančními problémy (dluhy) jejího tehdejšího partnera a obavu o bezpečí syna“*, nikoli však to, že by trpěl psychickými problémy v souvislosti s událostmi v Arménii a že by důvodem podané žádosti o mezinárodní ochranu byl jeho zdravotní stav. Výslovně uvedla, že ona i obě děti jsou

zdravé, s ničím se neléčí. V druhé žádosti o mezinárodní ochranu (ze dne 19. 7. 2018) žalobkyně potvrdila dobrý zdravotní stav svůj i dětí, s ničím se neléčí, neberou léky. Žádost o mezinárodní ochranu podala za účelem překlenutí období, „než se vyřeší uzavření jejího sňatku v Německu.“ Je tedy zřejmé, že důvodem žádosti nebyly psychické potíže syna ani její vlastní.

44. Za takto zjištěné skutkové situace nelze vytýkat žalovanému, že se žalobkyní neprovedl další pohovor, neboť nevystala žádná pochybnost ohledně nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci. Tvrzení žalobkyně ze dne 30. 7. 2019, že by se již v přechozích dvou řízeních zmiňovala o psychických problémech syna, byla spolehlivě vyvrácena. Krajský soud neshledal ani oporu pro její další tvrzení, že „...když do ČR přijeli poprvé, syn se v X cítil špatně a v červnu 2017 byl hospitalizován. Mluvila o tom při pohovoru konaném dne 30. 6. 2017.“ Z výše uvedené rekapitulace naopak plyne, že o těchto skutečnostech žalobkyně nehovořila.
45. Krajský soud si neodpustí výtka k žalobkyni v tom směru, že ač v žalobě stále dokola hovoří o rizicích spojených s návratem syna do Arménie kvůli jeho psychickým potížím, je zřejmé, že od podání třetí žádosti (7. 5. 2019) do dnešního dne, jak potvrdila při jednání soudu, její syn není na území ČR v péči psychiatrů, dokonce pravidelně neužívá žádné léky, jen léky na spaní, které má ještě z Německa. Aniž by soud jakkoli zlehčoval tvrzené psychické potíže žalobce b), které žalobkyně doložila zprávami z Německa o jeho hospitalizaci (únor-březen 2019), je toho názoru, že pokud by i nyní byly tak závažné, jak žalobkyně tvrdí v žalobě a při jednání soudu, zřejmě by se neobešly bez pravidelné léčby, či alespoň pravidelných návštěv odborného psychiatra. Při skutečnost, že žalobce b) studuje v ČR střední školu, dorozumívá se anglicky a rusky, lze stěží přisvědčit argumentaci žalobkyně, že lékaře v ČR nenavštěvuje kvůli jazykové bariéře a na doporučení lékaře z Německa, aby kontakt s lékařem probíhal bez dalších osob. Řada lékařů v ČR ovládá jazyk anglický, případně německý či ruský, kterými se žalobce b) domluví, není tedy problém vyhledat odborného lékaře i s odpovídající jazykovou vybaveností. Uvedenou argumentaci proto soud považuje za účelovou. Rovněž skutečnost, že žalobce je zařazen do pravidelného pracovního procesu, nesvědčí o takovém stupni závažnosti jeho zdravotního stavu, jak se jej žalobkyně snaží předeštit.
46. K žalobkyní vyslovené obavě, že žalobce b) je ve věku, kdy může být povolán do armády, krajský soud konstatuje, že se jedná o nový žalobní bod, v žalobě neuplatněný, proto se uvedenou námitkou zabývat nebude. Odkazuje však na stranu 6 napadeného rozhodnutí, kde se žalovaný i touto otázkou zabýval v souvislosti se sdělením žalobkyně při seznámení s podklady rozhodnutí dne 2. 12. 2020, že „se jich přímo dotýká konflikt v Náhorním Karabachu, že jejího syna dvakrát hledali a může být považován za dezertéra a odsouzen k trestu odnětí svobody“. Žalovaný s odkazem na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že ani odmítání branné povinnosti, coby legitimního požadavku státu, nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. S uvedeným posouzením krajský soud rovněž souhlasí.
47. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2005, č. j. 4 Azs 34/2005 – 60, platí, že „*Institut azylu není nástrojem k řešení nepříznivé osobní či ekonomické situace žadatele. Právo na azyl založené na mezinárodních úmluvách totiž v sobě nezahrnuje právo osoby vybrat si zemi, kde se pokusí začít nový život odpovídající jejím představám, jelikož slouží výhradně k poskytnutí nezbytné ochrany cizím státem, je-li žadatel (popřípadě též jeho rodinný příslušník) ve vlastní zemi vystaven pronásledování ze zákonem vyjmenovaných*

důvodů, popřípadě existují-li jiné, zcela výjimečné okolnosti, za kterých by bylo „nehumánní“ azyl neudělit.“ Krajskému soudu proto nezbyvá než zopakovat, že azylové řízení je specifickým důvodem pro povolení pobytu na území ČR a nelze ho zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území republiky (např. za účelem studia či zaměstnání), tak jak jsou upraveny zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

48. S učiněnými závěry žalovaného, že žalobci nesplňují podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, se soud plně ztotožňuje.
49. Podle ustanovení § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.
50. K otázce posuzování humanitárního azylu krajský soud odkazuje na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž na udělení této formy azylu není právní nárok. Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu je otázkou správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003-38, a ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48). Míra volnosti žalovaného při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu je přitom limitována především zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55). Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48).
51. V již zmiňovaném rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, Nejvyšší správní soud uvedl: *„Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“*
52. Lze konstatovat, že žalovaný se v odůvodnění napadeného rozhodnutí dostatečně zabýval individuální situací žalobců ve vztahu k udělení této formy azylu. Na straně 8 napadeného rozhodnutí se podrobně zabýval tvrzenými psychickými potížemi žalobce b). K možnosti léčby a dostupnosti lékařské péče v Arménii i v případě psychických onemocnění opatřil Informaci BDA, získanou prostřednictvím MedCOI – Přehled informací o zemi, dostupnost zdravotní péče: Arménie ze dne 10. 4. 2018, z níž vyplývá, že lékařská péče je v Arménii dostupná. Žalobkyně v žalobě obecně namítá nedostatečná zjištění žalovaného ohledně dostupnosti zdravotní péče pro jejího syna, aniž by měla

vlastní zkušenost s léčbou psychického onemocnění jejího syna v Arménii, případně odmítnutím lékařské péče či léčby. Ač tedy namítá, že lékařská péče je dostupná toliko formálně nikoli fakticky a poukazuje na korupci v arménském zdravotnictví, nemá žádnou individuální osobní negativní zkušenost s tím, že by jejímu synovi byla náležitá psychiatrická péče a léčba odepřena. Uvedenou námitku soud tedy důvodnou rovněž neshledal. Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že ani nižší úroveň zdravotní péče v zemi původu nezakládá právo na udělení azylu (srovnej např. rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 3 Azs 226/2005 – 68, nebo ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 – 69). V dalším zdejší soud odkazuje na rovněž žalovaným výše citovanou a přílehlavou judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se „volby a výběru“ země k poskytnutí lékařské péče, coby důvodu azylově irelevantního. Z výpovědí žalobkyně i aktuálně v řízení před soudem nevyplývalo, že by zdravotní stav jejího syna v současné době vyžadoval nějakou specializovanou a pravidelnou – psychiatrickou péči (v ČR za dobu svého pobytu od 7. 5. 2019 doposud žádného psychiatra nenavštívili, pravidelně žádné léky neužívá), která by nebyla dostupná v zemi jejich původu (viz Informace BDA).

53. Krajský soud proto uzavírá, že žalovaný měl dostatek podkladů pro případné rozhodnutí ve smyslu § 14 zákona o azylu, při jeho posuzování nevybočil z mezí stanovených zákonem, jeho rozhodnutí je v souladu i s dosavadní ustálenou judikaturou. Krajský soud neshledal v případě žalobců žádnou zvláštního zřetele hodnou okolnost, která by nebyla dosud judikaturou řešena či důvod k tomu, aby se soud od této judikatury odklonil.
54. Žalobci v žalobě namítali, že splňují i podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu.
55. Dle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Dle § 14a odst. 2 téhož zákona se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
56. Krajský soud uvádí, že smyslem a účelem doplňkové ochrany je poskytnout subsidiární ochranu a možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo z důvodů taxativně uvedených v § 14a zákona o azylu neúnosné nebo jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování.
57. Žalovaný se odůvodnění neudělení doplňkové ochrany zabýval na stranách 9 až 13 napadeného rozhodnutí. V odůvodnění této části rozhodnutí vycházel jak z informací sdělených žalobkyní, tak z informací získaných v průběhu správního řízení, které soud považuje za dostatečné, objektivní a aktuální v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí [byl tak splněn požadavek, aby si správní orgán rozhodující o žádosti o

udělení mezinárodní ochrany opatřil takové informace o zemi původu, které jsou v maximální možné míře: 1) relevantní, 2) důvěryhodné a vyvážené, 3) aktuální a ověřené z různých zdrojů a 4) transparentní a dohledatelné (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, čj. 5 Azs 55/2008-71, či ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS], a žalovaný se s nimi vypořádal při posuzování skutečnosti, zda žalobcům hrozí pro případ návratu vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Dospěl k závěru, že tomu tak není, přičemž se z pohledu doplňkové ochrany opětovně zabýval tvrzenými důvody žalobců pro udělení mezinárodní ochrany.

58. Krajský soud ve shodě se žalovaným konstatuje, že žalobkyně neuvedla a ani soud nenalezl žádné skutečnosti, na základě kterých by žalobcům mohla v případě návratu do vlasti hrozit vážná újma formou uložení nebo vykonání trestu smrti (viz Informace OAMP- Arménie - bezpečnostní a politická situace v zemi z 26. 5. 2020). Žalovaný se řádně vypořádal i s neexistencí hrozby v podobě mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání s odkazem na výklad těchto pojmů (ve smyslu čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech) Evropským soudem pro lidská práva. Z individuálního příběhu žalobců vyplývá, že v zemi svého původu nikdy neměli žádné potíže se státními orgány, bez problémů si vyřídili vízum a rovněž bez potíží vlast opustili. K žalobkyní tvrzenému pokusu o únos syna soud ve shodě se žalovaným konstatuje, že jednání neznámých osob vůči ní a synovi nedosáhlo svou intenzitou (jeden případ) úrovně mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Žalobci se přitom ani nepokusili své potíže s neznámi osobami jakkoli řešit za pomoci kompetentních státních orgánů své země původu (viz výše včetně odkazu na informaci OAMP z 8. 7. 2019 o možnostech vnitrostátní ochrany). S odkazem na výše uvedené má soud rovněž za prokázané, že žalobce b) má možnost své psychické onemocnění léčit v zemi svého původu (žalobci žili v hlavním městě Jerevanu), nejedná se o situaci natolik závažného a mimořádného onemocnění, které by nebylo možné v zemi původu vůbec léčit, tj. že bez možnosti adekvátní léčby by žalobce byl vystaven vážné újmě dosahující intenzity mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení.
59. V průběhu správního řízení nebylo rovněž prokázáno, že by žalobcům v případě návratu do vlasti hrozilo vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Ani soudu není známo, že by se Arménie aktuálně nacházela v mezinárodním nebo vnitřním ozbrojeném konfliktu, a nevyplývá to ani z informací o zemi, které žalovaný shromáždil ve správním řízení (viz Informace OAMP, Arménie, Ázerbájdžán: Náhorní Karabach: přehled situace ze dne 24. 11. 2020, o ukončení bojů o toto území). To je navíc oblast, s níž neměli žalobci nic společného, neboť žili v Jerevanu, kde je v tomto směru bezpečnostní situace stabilní. K obavě z povolání do armády, soud odkazuje na výše uvedené. Krajský soud tak neshledal existenci důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.
60. Vycestování žalobců není ani v rozporu s mezinárodními závazky České republiky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. K žalobním námitkám, jimiž se žalobkyně dovolává čl. 8 Úmluvy a nejlepších zájmů nezletilého dítěte ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte si soud dovoluje přiměřeně odkázat na vyjádření žalovaného k žalobě, v němž odkázal na přílehlavou judikaturu Nejvyššího správního soudu k této otázce.
61. Krajský soud na základě výše uvedeného uzavírá, že neshledal žádné vady správního řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, dle jeho názoru bylo

rozhodnutí vydáno na základě náležitě zjištěného stavu věci (§ 3 správního řádu), žalovaný rovněž řádně odůvodnil, proč žalobcům nelze udělit některou z forem mezinárodní ochrany (§ 68 odst. 3 správního řádu), pochybení soud neshledal ani v případě opatření podkladů pro vydání rozhodnutí a jejich hodnocení (§ 50 správního řádu, § 23c zákona o azylu). Žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, proto soud žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

VII. Náklady řízení

62. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný, který měl ve věci plný úspěch, by měl právo na náhradu nákladů řízení před soudem proti žalobkyním, které ve věci úspěch neměly. Žalovaný náklady řízení nepožadoval, ostatně krajský soud ze správního spisu ani nezjistil, že by mu nějaké náklady nad rámec jeho úřední činnosti v souvislosti se soudním řízením vznikly, proto nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 21. října 2021

JUDr. Ivona Šubrtová v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení: I. S.

